

ASIGURAREA INFORMAȚIONALĂ A PROCESULUI ȘTIINȚIFICO–DIDACTIC A UTM: CONTRIBUȚIA BIBLIOTECII

Tatiana SUMAN, Olga MOȘNEGUȚU

Biblioteca Tehnico–științifică UTM

Abstract : *Serviciul „Colecția Literatură științifică” este o subdiviziune importantă a Bibliotecii Tehnico – științifice a Universității Tehnice din Moldova (BTȘ UTM), având obiectivul principal – asigurarea informațională a procesului de studiu și cercetare științifică. Serviciul oferă utilizatorilor o colecție enciclopedică ce conține surse documentare din toate domeniile științei, tehnice și culturii generale, difuzează lucrările de valoare, diversifică formele și metodele de deservire. Experiența Serviciului este interesantă, dar evocă și unele probleme, impune căutarea soluțiilor.*

Cuvinte-cheie: *colecție de carte, documente normativ-tehnice, cerințe informaționale, expoziție de hol, zile de informare.*

Activitatea de cercetare științifică este inerentă instituției de învățământ superior. Ea stă la baza formării viitorilor specialiști vizavi de dezvoltarea gândirii teoretice, este o modalitate de perfecționare a reflecției teoretice a cadrelor didactice, este un bun sprijin al progresului științei. În acest sens despre universități se spune, pe bună dreptate, că sunt laboratoare ale gândirii creatoare, unde se naște cercetarea și creația științifică, unde sunt îmbinate problemele didactice cu nevoile culturale, etnice și naționale ale societății; universitățile sunt centre de știință, cultură și artă.

Astăzi, mai mult ca oricând, activitatea de cercetare științifică a universităților s-a intensificat, a devenit o prioritate. Faptul se datorează, mai ales, sporirii rolului informației și a cunoștințelor în societate. Pe de o parte, cercetarea științifică reprezintă o sursă de dobândire a noului, fiind extinsă baza informării și cunoașterii pentru procesul universitar. Pe de altă parte, prin cercetarea științifică desfășurată în universități se oferă garanția actualității datelor, informațiilor și cunoștințelor cu care se vehiculează.

Pe fundalul aprofundării conexiunilor dintre cercetare și informare se reliefa importanța bibliotecilor universitare ca instituții informaționale. Bibliotecile sprijină procesul de învățământ și cercetare prin: punerea la dispoziția utilizatorilor a unor colecții bogate de documente și informații; extinderea surselor de informare, utilizând formatele de pe orice fel de suport; modernizarea accesului la informație, implementând noi tehnologii informaționale și de comunicare.

BTȘ UTM susține procesul de cercetare științifică și organizare a procesului didactico-științific din momentul constituirii sale. Sunt cunoscute faptele: inițierea Zilelor de informare (din anul 1966), informarea în grup pe tematica cercetărilor catedrelor (din anul 1968). În anul 1975 a fost lansată ideea de a crea o subdiviziune specială a bibliotecii centrată pe împrumutul literaturii cu caracter științific. În acest scop a început delimitarea literaturii științifice din colecția abonamentului central. În anul 1980, în baza punctului de deservire cu literatură științifică, a fost creat serviciul *Colecția Literatură Științifică (CLȘ)*. În afară de lucrările științifice, acesta s-a completat cu documente normativ-tehnice, periodice din țară și străine, materiale pentru utilizare în „scop de serviciu”. În anul 1981 în cadrul serviciului a fost creat *Sectorul documentelor tehnice speciale*, iar în anul 1982 – *Sectorul Împrumutul inter-bibliotecar [1]*.

Actualmente, serviciul CLȘ este un compartiment de bază în structura BTȘ UTM, având ca obiectiv principal asigurarea informațională amplă a procesului de studiu și cercetare științifică. Serviciul deține o colecție enciclopedică de surse documentare din toate domeniile științei, tehnice și culturii generale.

Vom examina, în continuare, activitatea bibliotecii privind asigurarea cerințelor informaționale cu caracter științific ale utilizatorilor, în baza serviciului CLȘ.

Serviciul respectă strategia generală de achiziție a BTȘ prin completarea colecției cu ediții noi: lucrări științifice ale profesorilor universitari, literatura publicată de Editura Tehnica UTM, ediții periodice, ediții seriale, donații.

Actualmente, fondul de publicații al serviciului CLȘ constituie circa 52 257 u.m., incluzând diverse categorii de documente: monografii, antologii, manuale, dicționare, indicații metodice. Fondul de ediții periodice numără 20 754 u.m., inclusiv 331 titluri, din care 108 titluri de reviste în limba română (2 275 u.m.), 166 titluri în limba rusă (17 810 u.m.), 57 titluri în limbi moderne (680 u.m.). Publicațiile continue ale

instituțiilor superioare de învățământ alcătuiesc 1448 vol., dintre care 30% sunt expuse în acces liber la raft; colecția de ziare cuprinde 286 seturi, 17 titluri [2].

Din anul 2004 în Serviciul CLȘ din nou a fost inclusă colecția de ediții speciale și documente tehnice (ESDT) aparținând oficiului cu aceeași denumire, care în anii '90 a fost găzduit de Serviciul informativ-bibliografic. Colecția în cauză numără 30.410 u.m., inclusiv standarde, culegeri de standarde, cataloage industriale și alte documente normative. Aceste materiale sunt folosite, în primul rând, pentru necesitățile procesului didactic. În același timp, studenții apelează la ele pentru exercitarea lucrărilor cu caracter didactico-științific – tezelor de an și tezelor de licență. Corpul profesoral-didactic de asemenea utilizează documentele tehnice speciale, atât pentru necesitățile didactice cât și de cercetare. Totodată, aceasta colecție este un instrument indispensabil pentru Secția Standardizare a Centrului Universitar în Metrologie, Standardizare și Asigurarea Calității „Metronom”, care ține sub control utilizarea standardelor în vigoare în procesul de învățământ. În mediu, anual, oficiul ESDT înregistrează circa 1000 de vizite și împrumută 4000-4500 u.m. de documente normative, din care 700-800 constituie standardele în limba română, 1500-2000 standardele în limba rusă, 1500 cataloagele industriale în limba rusă [3]. Utilizatorii de bază ai oficiului ESDT sunt membrii comunității UTM. Însă sunt deserviți și studenții și profesorii altor instituții de învățământ așa ca: ASEM, Universitatea Agrară de Stat, Colegiul de informatică, Colegiul Tehnic etc. Uneori, parvin solicitări ale specialiștilor din teritoriul Republicii, acestea fiind îndeplinite

În cadrul serviciului CLȘ au fost create și alte colecții speciale. Este vorba despre *colecția de carte rară*, care include publicații din domeniile științei și tehnicii, editate la sfârșitul secolului XIX- începutul secolului XX; *colecția de carte cu autografe și dedicații* a personalităților notorii, care au vizitat biblioteca în diferite timpuri, au participat la manifestările organizate de ea și au lăsat propriile opere în dar.

Colecția *Publicațiile profesorilor și cercetătorilor UTM* are rol deosebit, vizavi de constituirea patrimoniului științific documentar al Universității Tehnice. Ea include 1500 de documente, începând cu materialele primelor conferințe științifice, primelor publicații ale corpului profesoral-didactic, de la fondarea UTM în anul 1964 și continuând cu lucrările apărute pe parcursul a 50 de ani, până în prezent. Totuși, colecția nu este amplă. Astfel, conform ultimei ediții bibliografice „Publicațiile profesorilor și cercetătorilor UTM”, elaborate de serviciul *Asistența Informațională a BTȘ UTM*, identificăm 3250 titluri de lucrări ale profesorilor [4], ceea ce este de două ori și ceva mai mult decât numărul celor prezente fizic în colecțiile bibliotecii. Deci, înțelegem că completarea bibliotecii cu publicațiile științifice ale personalului didactic este o problemă.

Una din soluții pentru dezvoltarea patrimoniului universitar de publicații pare să fie organizarea lansărilor de carte, precum și a expozițiilor de carte nominale. Acestea ar motiva profesorii să doneze bibliotecii propriile lucrări, celor recente și celor apărute în anii din urmă. Menționăm, în acest sens, câteva exemple. În decembrie 2014, serviciul CLȘ a participat la organizarea lansării cărții „Concepte și abordări metodologice de evaluare și creștere a calității vieții”, scrisă de Svetlana Gorobievski, conf. univ., dr. în științe economice, autor a peste 250 de lucrări științifice. Cu prilejul acestei activități, autoarea a donat bibliotecii mai multe cărți ale sale, ce lipseau în colecțiile BTȘ. Alt exemplu: în rezultatul acțiunilor de omagiere a aniversării a 80 de ani de la nașterea prof., dr. Vladimir Caraganciu, pedagog de excelență, eminent al învățământului public, membru al Uniunii Scriitorilor din RM, biblioteca a obținut în dar mai multe manuale ale autorului, precum și o colecție de poezii lirice ale sale, cuprinse de înțelepciune și dragoste față de tot frumosul ce ne înconjoară.

Desigur, trebuie elaborate și alte strategii de recuperare a publicațiilor retrospective ale profesorilor UTM.

Serviciul CLȘ desfășoară o vastă activitate de difuzare a colecțiilor sale. În acest sens sunt practicate frecvent *expozițiile de carte*, tematice și informative. De cele mai multe ori ele însoțesc conferințele și simpozioanele științifice, alte evenimente științifice și culturale de importanță națională și internațională, organizate la universitate. În cazul dat este vorba despre *expozițiile mobile*, adică prezentate în afara spațiilor bibliotecii. Unele expoziții au fost demonstrate chiar și în alte instituții, AȘM, ASEM etc. O metodă inovatoare poate fi considerată *expoziția de hol*. Acest gen de expoziție este organizat în holul blocurilor de studii, având pronunțate aspectele - promovarea și accesibilitatea achizițiilor noi.

Vom nominaliza unele expoziții de proporție din ultimii ani:

- *Cartea – izvorul cunoștințelor: 20 de ani de la fondarea Editurii Tehnica-Info* (expoziție de hol în colaborare cu Editura, a. 2014; 450 titl.);
- *Energia globală*, în cadrul Conferinței internaționale Universitare SIELMEN (a. 2013; 75 titl.);
- *Cultura Cucuteni. Basarabia, 200 ani de calvar*, în cadrul simpozionului științific ”Cucuteni 5000 redivivus” (a. 2012, 125 titl.).
- *Tehnologii Moderne în Industria Alimentară*, în cadrul Conferinței Internaționale (organizate de Catedra Utilaj Tehnologic Industrial, a. 2014, expuse 150 de titluri ale lucrărilor profesorilor)

Din anul 2011 și până în prezent BTȘ participă la campania anuală de promovare a studiilor universitare din cadrul UTM „Creația deschide universul” prin organizarea expoziției de carte din colecția specială: *Publicațiile profesorilor și cercetătorilor UTM*. Expoziția pune în evidență, mai ales, procesul inovativ universitar.

Activitatea expozițională a luat proporție în anul 2014, cu ocazia Jubileului de 50 de ani de la fondarea UTM și a BTȘ. Serviciul CLȘ a selectat cele mai reprezentative lucrări ale cadrelor didactice din toată perioada de existență a universității, la fel materialele tuturor conferințelor științifice, organizate de IPC și UTM – 450 titluri. Aceste publicații au fost prezentate în cadrul expoziției bibliotecii (1500 titluri), alături de adunări festive, organizate în incinta Palatului Național „N. Sulac”.

În anii 2010-2014, Serviciul CLȘ a organizat 53 expoziții de amploare, din care 28 expoziții mobile; 16 expoziții-nominale ale cadrelor didactice și savanților UTM; 130 expoziții tematice.[5]

Expozițiile de publicații trezesc interesul vizitatorilor. Ei își fac notițe, concretizează condițiile consultării în continuare a lucrărilor, își exprimă opiniile cu privire la organizarea și conținutul expoziției. Biblioteca intenționează să studieze amănunțit eficacitatea și eficiența expozițiilor în vederea sporirii funcției lor informaționale și cultural-educative. La fel, se preconizează crearea unei săli expoziționale permanente.

Funcția de bază a Serviciului CLȘ rămâne a fi *deservirea utilizatorilor cu publicații, asigurarea accesului la informație*. Ofertele în această privință sunt:

- organizarea Zilelor de Informare privind achizițiile recente;
- consultarea publicațiilor în sala de lectură;
- împrumutul standardelor și documentelor normative;
- împrumutul inter-bibliotecar;
- accesul Internet, accesul la catalogul electronic al bibliotecii OPAC, bazele de date abonate: EBSCO, VINITI, CAMBRIDGE JOURNALS, SPRINGER;
- accesul liber la raft pentru publicațiile periodice;
- acordarea referințelor bibliografice;
- selectarea informațiilor privind temele de cercetare științifică;

Un rol important este atribuit *Zilelor de Informare*. Acestea sunt organizate trimestrial și au menirea de a familiariza utilizatorii cu achizițiile noi. Sunt prezentate toate categoriile de documente, ele fiind structurate pe domenii și teme. Într-un loc special amenajat, vizitatorii pot consulta publicațiile; bibliotecarul furnizează informații la cerere. Este încurajat schimbul de opinii dintre specialiști, cadrele didactice și studenți. Sunt răspândite materialele promoționale ale bibliotecii. În anul 2014, în cadrul Zilelor de informare au fost consultate 800 de publicații. [6]

Selectarea informației pe temele de cercetare este efectuată la cerere, solicitanții fiind cu precădere tinerii cercetători. Menționăm câteva exemple privind informația oferită: Anatolie Sochirean, „Contribuții la cercetarea dinamicii transmisiilor planetare procesionale”; Vera Guțu, „Organizarea ventilării industriale cu aplicare în hale de pielărie”; Rodion Ciuperca, „Contribuții la elaborarea rotorului eolian elicoidal”; Ion Dicusară, „Contribuții privind generarea profilului dinților angrenajului procesional prin metode neconvenționale”. Informația bibliografică este furnizată și persoanelor din exterior. De exemplu, de așa serviciu a beneficiat, recent, prof., dr. conf. univ. Serafim Florea (Institutul de Ecologie și Geografie a AȘ a RM), tema cerinței sale având titlul „Sursele regenerabile”.

Pentru a susține cercetările științifice ale corpului profesoral-didactic, serviciul CLȘ practică *Împrumutul inter-bibliotecar*. Această formă de deservire se efectuează în cadrul coordonării și cooperării bibliotecare. Nici o bibliotecă nu poate să cuprindă exhaustiv informația existentă. Dar și sub aspect economic acest lucru nu este rațional, conducând la risipirea resurselor și utilizarea ineficientă a spațiilor.

BTȘ a stabilit relații strânse de colaborare cu: BNRM, care este deținătoare a depozitului legal de publicații din Republică, Biblioteca ASEM, BȘC a AȘM, BRTȘ a Institutului Național de Cercetări economice a AȘM, BRȘA a Universității Agrare de Stat din Moldova. Anual, se împrumută din exterior cca 100 documente. Totodată, BTȘ satisface cererile altor biblioteci. Cele mai multe solicitări vin din partea Bibliotecii ASEM, vizând publicațiile din domeniul alimentației publice, de exemplu: „Biochimia produselor alimentare”, „Metodologia determinării vitaminelor în produsele alimentare”; „Porumbul. Prelucrarea făinii și crupelor”; „Pestele. Tehnologia preparării, conservarea”, etc.

Despre amploarea activității Serviciului CLȘ privind deservirea utilizatorilor, în ansamblu, vorbesc datele statistice. Astfel, în ultimii 4 ani s-au înregistrat, anual, cca 10.000 de vizite, s-au împrumutat în jur de 30.000 documente, s-au oferit 1500 de referințe bibliografice. [7]

Cu privire la viitor Serviciul CLȘ optează pentru:

- Asigurarea cu informație adecvată a necesităților didactico-științifice și de cercetare a comunității universitare

- Modernizarea echipamentului tehnic destinat deservirii utilizatorilor
- Diversificarea serviciilor electronice pentru utilizatori
- Extinderea participării Serviciului CLȘ la circuitele cultural-științifice ale UTM
- Lărgirea cooperării inter-bibliotecare
- Consolidarea colaborării cu catedrele universitare, corpul profesoral-didactic.

Note:

1. ZAVTUR, Natalia. *Biblioteca Tehnico-științifică a UTM: Parcurs evolutiv - 50 de ani*: (sinteză documentară). Chișinău: Tehnica-UTM, 2014, pp. 20-21, 52.
2. *Raport de activitate 2014 al serviciului Colecția Literatura științifică* [BTȘ UTM]. Chișinău, 2014, pp. 2-3. Nepubl.
3. Indicatorii sunt calculați în baza rapoartelor oficiului ESDT [BTȘ UTM] pe anii 2010-2014.
4. *Publicații ale profesorilor și cercetătorilor UTM (1964-2014): bibliografie selectivă.*/ Alcăt.: Lilia POPOV, Elena ȚURCAN. Ed. a 3-a, rev. și compl. Chișinău: Tehnica-UTM, 2014. 360 p. ISBN 978-9975-45-337-0.
5. Datele cu privire la expoziții sunt selectate din rapoartele de activitate ale Serviciului CLȘ pe anii 2010-2014.
6. Raport de activitate 2014, ref. 2, p. 5
7. Indicatorii sunt calculați în baza rapoartelor Serviciului CLȘ pe anii 2010-2014.

Bibliografie:

1. Publicații ale profesorilor și cercetătorilor UTM (1964-2014): bibliografie selectivă / alcăt.: Lilia Popov, Elena Țurcan. - Ed. a 3-a, rev. și compl. - Chișinău: Tehnica-UTM, 2014. - 360 p. - ISBN 978-9975-45-337-0
2. Purdoiu, Letiția. Considerații privind rolul bibliotecii universitare specializate în societatea cunoașterii. // *Revista română de Biblioteconomie și Știința Informării*. - 2009. - Nr. 1-2. - P. 25-31.
3. Raport de activitate 2014 al serviciului Colecția Literatura științifică [BTȘ UTM]. - Chișinău, 2014.- 9 p. – Nepubl.
4. Zavtur, Natalia. *Biblioteca Tehnico-științifică a UTM: Parcurs evolutiv - 50 de ani*: (sinteză documentară). - Chișinău: Tehnica-UTM, 2014. – 206 p. - ISBN 978-9975-45-338-7